

these questions, we will explore art as a reflection of societal conflicts and as a form of political resistance — a subversive act that allows the subject to navigate the space between subjective trauma and collective crisis. In conclusion, the politics of the unconscious, as it intersects with war, finds in art a vital tool for transformation. Where language and political systems fail to address the depth of trauma, art offers a new path — a means of expressing what cannot be said, a way to engage with the inexpressible. The unconscious, with its logic of repression and return, demands expression, and in this sense, art becomes a mode of engaging with the traumatic Real. Through this exploration, participants will gain an accentuated understanding of the complex relationship between individual psychic suffering, political violence, and the transformative power of artistic expression.

A. Ожога-Масловська

УПЕРЕДЖЕНІСТЬ ДІЮЧИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЩОДО ЗВЕРНЕННЯ ЗА ПСИХОЛОГІЧНОЮ ДОПОМОГОЮ

A. Ozhoza-Maslovska

PREJUDICE OF ACTIVE MILITARY SERVANTS REGARDING APPLICATION FOR PSYCHOLOGICAL HELP

Повномасштабне вторгнення країни-терориста на територію України у 2022 р. поставило українське суспільство перед багатьма викликами. Зупинити загарбників, дати їм відсіч та зруйнувати плани швидкого захоплення країни вдалося завдяки подвигу десятків тисяч чоловіків і жінок, які вступили до лав армії і взяли зброю в руки. Психологічний і психічний стан військовослужбовців може суттєво погіршитися під впливом бойового стресу, втому, а також розвитку посттравматичного стресового розладу (ПТСР), що є наслідком травматичних подій. Це пов'язано зі значними втратами, які супроводжують бойові дії: за статистичними даними, у перші дні активних бойових операцій 60–65% військових по всьому світу зазнають психічних травм або стресу. Досвід українських захисників і захисниць включає жахливі аспекти реалій війни, пов'язані з руйнуванням соціальних та моральних норм. Посилюють психологічний стрес військовослужбовців і соціальні проблеми, пов'язані з утратою житла, хвилюванням за безпеку родини, напруженням в особистих відносинах тощо.

Україна надає безкоштовну психологічну допомогу особам, які безпосередньо брали участь у захисті країни (ветеранам), та членам їхніх сімей відповідно до статті 11 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їхніх сімей».

Крім того, в останній час спостерігається значна активізація в Україні грантових і благодійних програм наших іноземних партнерів з гуманітарної допомоги, націлених на психологічну реабілітацію й соціальну адаптацію українських військових.

Проте статистика та соціальні опитування демонструють низький рівень самостійних звернень діючих українських військовослужбовців за психологічною допомогою, що свідчить про поширене упередження серед військових щодо зустрічі з психологом чи психотерапевтом. Ігнорування психологічної допомоги, у свою чергу, призводить до розвитку різних стресових, нервових та психосоматичних

розладів, що негативно впливають на якість життя як самого учасника бойових дій, так і його оточення та родини.

Міністерством оборони України розроблено алгоритми психологічного забезпечення професійної діяльності особового складу Збройних Сил України (методичні рекомендації), які вбачаються ефективними і послідовними. Діагностика негативних психічних станів військовослужбовців проходить на трьох етапах: підготовки, під час виконання бойових завдань і на етапі відновлення.

Стандарти психологічної підготовки військовослужбовців включають етап психоедукації, встановлення довірливих відносин психолог-клієнт, рекомендації до неформальних групових і особистих спілкувань та ін. Проте інтенсивність бойових дій та неможливість працювати безпосередньо з особовим складом, брак професійних фахівців та інші фактори в окремих випадках призводять до порушення алгоритму психологічної роботи. Також однією з причин недовірливого ставлення військовослужбовців до психологічної допомоги військовій психології називають низький рівень освіти і особисті риси частини особового складу. У результаті, серед діючих військовослужбовців спостерігається явище упередженості щодо звернення за психологічною допомогою, що призводить до розвитку симптоматики різноманітних стресових і нервових синдромів та розладів, які чинять негативний вплив на якість життя як самого учасника бойових дій, так і членів його сім'ї.

Отже, вивчення як причин, так і наслідків упередженого ставлення діючих військовослужбовців щодо звернення за психологічною допомогою є вельми актуальним для формування стратегії збереження ментального і фізичного здоров'я діючих військовослужбовців та їх функціональності, запобігання розвитку ПТСР та інших розладів, пов'язаних з наслідками бойового стресу та інших факторів.

D. Prykhodko, V. Kyslyi

FEATURES OF THE DEVELOPMENT AND SUPPORT OF PERSONAL RESILIENCE IN WAR CONDITIONS

Д. Приходько, В. Кислий

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТА ПІДТРИМКИ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Humanity living in the modern world is constantly testing its resilience. The population of Ukraine is also experiencing the growing intensity of social change, an increase in the amount of information, crises in society, the economy and politics, and the need to get used to technological innovations. In addition, each person faces personal challenges that can test their resilience. The harmful impact of these factors on the people of Ukraine has been exacerbated by the COVID-19 pandemic and the terrible consequences of the war in the course of Russia's full-scale armed aggression.

All of these factors cause tension, increase stress and have a negative impact on a person's mental health. The negative impact on the individual's psyche is manifested by neurotic disorders, depression, and behavior that deviates from the norms and rules accepted in society.

Therefore, such concepts as "Stress resistance", and "resilience" have gained relevance and popularity in Ukraine. These concepts are directly related to the human resources